

Наймичка (стисло)

Тарас Шевченко

Пролог

У неділю вранці молодиця сидить на могилі та начебто розмовляє з туманом, прохаючи, щоб він або сховав її, або задушив. Це покритка зі своїм байстрам горює, бо прогнали її від себе батько і мати. Вона збирається віддати дитину чужим людям і журиться, що не вона буде хрестити і доглядати свого хлопчика.

Пішла вона полем та заспівала пісню про вдову, яка привела двох синів.

I

На хуторі живуть самотні дід і баба, які мають хазяйство, пасіку, всього доволі, але не мають дітей. На старість нікому їх привітати, нікому буде і поховати.

II

Дід і баба сидять удвох у неділю на призьбі, обоє святково вдягнені, та зовсім не радісні, бо самотні. Роздумують вони над своєю долею, що не дала їм діточок.

Аж раптом чують вони якийсь дивний звук. Кидаються до воріт і знаходять сповиту дитину. Старі дуже зраділи, новоспечений батько відразу кинувся за кумами, щоб повідомити про своє щастя.

Один сина проклинає,
З хати виганяє,
Другий свічечку, сердешний,
Потом заробляє
Та, ридаючи, становить
Перед образами —
Нема дітей!... Чудно якось
Діється між нами!

III

На radoщах старі зібрали три пари кумів та ввечері охрестили малого, назвавши Марком. Хлопчик потихеньку росте, старі не знають, як йому догодити.

Через рік до хати приходить молодиця і проситься в наймички. Старі вирішують взяти її, щоб допомагала їм з дитиною. Нова наймичка не турбується навіть платою за роботу.

Молодиця була дуже рада, що старі найняли її, весело робила всю роботу, а особливо упадала коло дитини, доглядала її, наче свою.

Не зна Марко, чого вона Так його цілує. Сама не з'їсть і не доп'є — Його нагодує.
Дитина почала називати Ганну мамою.

IV

Пройшло багато часу, поховали вже бабусю Настю, діда ледве виходили. Марко став справжнім парубком, аж ось надумався посилати й старостів.

Старости повернулися з рушниками, почали готуватися до весілля. Постало

питання, хто ж буде весільною матір'ю. Наймичка аж вхопилася за серце від цього слова.

V

Через тиждень на хуторі молодиці місили коровай, старий танцював із молодими, запрошував кожного в гості.

Наймичка подалася на прощу в Київ, хоч просили її старий і Марко залишитися. Не згодилася вона бути за матір. Поблагословила Марка, заплакала та й пішла.

Відгуляли гучне весілля, почали жити.

Ганна принесла з Києва Маркові "святую шапочку", та "перстеник" невістці. Катерина й Марко зустріли її, увели в хату, посадили за стіл. Наймичка ж вважала, що не заслужила такої любові.

VI

Минуло три роки, наймичка тричі ходила в Київ на прощу. І четвертого разу провела її Катерина та чекала повернення.

У неділю після пречистої старий сидів на призьбі в білій сорочці, перед ним гралися онуки.

В цей час приходить наймичка, яка повернулася зовсім хвора. Марка в цей час не було.

VII

Коли Ганна увійшла в хату, Катерина обмила їй ноги, нагодувала. Та стара Ганна не мала сил їсти, говорила тільки, що Марко забарився, треба акафіст найняти.

Наймичка занедужала, нічого їй не допомагало. Вона ж надіялась тільки дочекатися Марка з дороги.

VIII

Марко співаючи повертається додому, везе подарунки Катерині, батькові, дітям та Ганні. Він навіть не здогадується, що відбувається вдома.

Ганна зразу чує, що Марко повернувся, надсилає Катерину зустріти його, а сама молиться. Марко дізнається, що наймичка дуже хвора, заходить в хату до неї. Ганна просить Катерину вийти з хати.

Вийшла з хати Катерина,

А Марко схилився

До наймички у голови.

"Марку! подивися,

Подивися ти на мене:

Бач, як я змарніла?

Я не Ганна, не наймичка,

Я..."

Та й оніміла.

Марко плакав, дивувався.

Знов очі відкрила,

Пильно, пильно подивилась —

Сльози покотились.
"Прости мене! Я каралась
Весь вік в чужій хаті...
Прости мене, мій синочку!
Я... я твоя мати".
Тай замовкла...
Зомлів Марко,
Й земля задрижала.
Прокинувся... до матері —
А мати вже спала!